

ज्ञानसागर कोचिंग क्लासेस, अहमदनगर

इयत्ता - १० वी

विषय - संस्कृत (संयुक्त)

सराव परीक्षा क्र. १

वेळ - २ तास

गुण - ४०

- प्र. १ अ. खालीलपैकी कोणत्याही दोन उतान्यांचे मराठीत भाषांतर करा. १०
- १) मिथ्यावादोऽयम्। यतोऽहं पूर्वमेकदा धान्यकणानादाय गृहं प्रस्थिता तदा युष्मत्परिवारस्य एका यन्नाम ग्रहीतुमपि वाणी न प्रसरति तादृग्वस्तुनि समासीना तदास्वादनलोलुपा मया आलोकिता। यत्त्वमवदः देवमन्दिरेऽहं चिरं निवसामीति, तदप्यवधारय तस्य हेतुम्। न ते गृहम्। न कश्चिदुद्योगः। अतः कालं नेतुं त्वं तत्र वससि। यथाहं निदाघकाले धान्यं संगृह्णामि तथा न त्वम्।
- २) संमिलितेष्वेकतमः आनन्दः नाम युवा। अविचलः सः न किमपि पृच्छति न वा किमपि अपेक्षते। एतद् दृष्ट्वा स शाकटिकस्मभाषत भद्र, किं त्वं मूक एव भवसि? किं त्वं वाञ्छसि? तदा आनन्दः प्रतिवदति "भो भो भद्रमुख शाकटिक, तव सर्वेषां खाद्यानां सुमधुरेण गन्धेन विविधाकारैः रुचिरवर्णैः परं सन्तोषं लभे। तेनैव मे क्षुधापिपासे शान्ते। अतः किमपि नापेक्षे भक्ष्यं वा पेयमपि वा।"
- ३) शशी : आचार्य संविधानं नाम किम्?
आचार्यः : हे शशिन्, यत्र सम्यक्तया सुबोधतया च विधानानि प्रतिपादितानि सन्ति तदेव संविधानम्।
रविः : संविधानस्य लाभः कः?
आचार्यः : विषयाणां वैधावैधताविषये यथार्थं ज्ञानं मार्गदर्शनं चापि भवति
मानिनि : आचार्य, भारतस्य संविधाने किं किं विद्यते?
- ब. खालीलपैकी कोणत्याही तीन श्लोकांचे मराठीत भाषांतर करा. ६
- १) कर्णस्त्वचं शिबिर्मासं जीवं जीमूतवाहनः।
ददौ दशीचिरस्थीनि नास्त्यदेयं महात्मनाम्॥
- २) एते ही समुपासीना विहगा जलचारिणः।
नावगाहन्ति सलिलमप्रगल्भा इवाहवम्॥
- ३) राजंस्त्वकीर्तिचन्द्रेण तिथयः पौर्णिमाः कृताः।
मद्गोहात् न वहिर्याति तिथिरेकादशी भयात्॥
- ४) मनस्यन्यद् वचस्यन्यद् कर्मण्यन्यद् दुरात्मनाम्।
मलस्येकं वचस्येकं कर्मण्येकं महात्मनाम्॥
- ५) विद्यावृक्षस्य शाखे द्वे कलाविज्ञान संज्ञके।
आरुरुक्षुः कलाशाखां प्रयेते तिलको मुदा॥
- प्र. २ अ. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची मराठीत उत्तरे लिहा. ४
- १) महात्म्यांचे कोणते लक्षण सांगितले आहे?
- २) रुपयाचे महत्त्व कसे वर्णिले आहे?
- ३) नदीच्या काठावर बसलेले पक्षी पाण्यात का शिरत नाहीत?
- ४) रावणाचे अभय मिळाल्यावर बिभिषण काय उत्तर देतो?
- ब. खालीलपैकी कोणतेही दोन सूभाषिते पूर्ण करून शुद्ध लिहा. ४
- १) सुलभाः ----- दुर्लभः ॥
- २) सर्वज्ञ ----- याचके ॥
- ३) कविः ----- सौरभम् ॥
- ४) सरस्वती ----- गता ॥

- प्र.३ अ. स्तंभाच्या कोणत्याही दोन जोड्या जुळवा. २
- अ. गट ब. गट
- १) पदमेकं अ) कलाविज्ञानसंज्ञके।
 २) विद्यावृक्षस्य शाखे द्वे ब) गानेन।
 ३) सुस्वरेण क) न जानीते।
 ड) न बहिर्याति।
- ब. कंसातील योग्य पर्याय निवडून कोणतेही तीन वाक्ये पूर्ण करा. ३
- १) त्वं तत्र ----- । (वससि, वसथः, वसथ)
 २) ----- मम कथां श्रोतुमुत्सुकः अस्ति। (अहम्, भवान्, त्वम्)
 ३) पाणिनिना अष्टाध्यायी नाम ----- रचितः। (ग्रंथः, ग्रंथाः, ग्रन्थौ)
 ४) मनुजः ----- पूर्णताम्। (याति, यान्ति, यातः)
- क. खालीलपैकी कोणत्याही दोन समासांची नावे लिहा. १
- १) अधर्मः २) देवमन्दिरम् ३) विशेषानुरागः ४) प्रियवादिनः।
- ड. खालीलपैकी कोणतेही एक वाक्य योग्य रूप योजून लिहा. १
- १) का ----- विप्रतिपत्तिः । (अस्मद्)
 २) सः ----- सुदूरम् अक्षिपत्। (पाषाणखण्ड्)
- प्र.४ अ. खालीलपैकी कोणतेही दोन रूपे ओळखा. २
- १) विचिन्त्य २) अगदत् ३) मया ४) अञ्जलिम्
- ब. खालीलपैकी कोणतेही दोन संस्कृत समानार्थी शब्द लिहा. १
- १) भूपतिः २) उत्तमम् ३) सीता ४) ग्रंथालयः
- क. खालीलपैकी कोणतेही दोन संस्कृत विरुद्धार्थी शब्द लिहा. १
- १) इच्छा २) संतोषम् ३) पुरतः ४) सुसंगतिः
- ड. खालीलपैकी कोणतेही दोन संधी विग्रह करा. १
- १) प्रत्युवाच २) तस्मादेव ३) क्रमशो विवृतम् ४) जडोऽस्मि।
- प्र.५ अ. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची संस्कृतात उत्तरे लिहा. ३
- १) शाकटिकः आनन्दं किम् अभाषत?
 २) के दुःखभागिनः भवन्ति?
 ३) सर्वे सभाजनाः केन चकिताः?
 ४) उदारचरितानां कृते वसुधा कीदृशी भवति?
 ५) संविधानेन कस्मिन् विषये यथार्थं ज्ञानं भवति?
- किं वा
- खालील वाक्यांची घटनाक्रमानुसार मांडणी करा.
- १) तयोः कात्यायनः तैलबुद्धिः पाणिनिः च घृतबुद्धिः।
 २) आचार्यस्य उपवर्षस्य पाणिनिः कात्यायनः च द्वौ शिष्यौ आस्ताम्।
 ३) अतः अन्ये सहपाठिनः पाणिनिं हसन्ति।

